

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА

Методичні вказівки
до виконання контрольної роботи з дисципліни
«Аналіз економічного стану будівельного підприємства»
для студентів спеціальності
192 «Будівництво та цивільна інженерія»

Київ 2020

УДК 69.003

E45

Укладачі: К.В. Ізмайлова, канд. екон. наук, професор;
О.Ю. Беленкова, канд. екон. наук, доцент

Рецензент О.С. Гриценко, канд. техн. наук, доцент

Відповідальний за випуск С.П. Стеценко, д-р екон. наук,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри економіки будівництва,
протокол № 2 від 19 вересня 2019 року.*

В авторській редакції.

Економіка будівництва: методичні вказівки до контрольної
роботи «Аналіз економічного стану будівельного підприємства» /
уклад. : К.В. Ізмайлова, О.Ю. Беленкова.– Київ : КНУБА, 2020. –
16 с.

Містять завдання для виконання контрольної роботи, варіанти вихідних даних (25), наскрізний приклад виконання роботи за вихідними даними першого варіанта завдань, визначення рейтингу підприємств за узагальнювальним показником їх економічного стану.

Призначено для студентів спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво».

© КНУБА, 2020

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Контрольна робота «Аналіз економічного стану будівельного підприємства» передбачена робочою програмою з дисципліни «Економіка будівництва». Студенти виконують індивідуальні завдання, розв'язуючи найбільш типові задачі з економічної діяльності будівельних підприємств.

Мета роботи – набуття студентами практичних навичок з економічних питань майбутньої професійної діяльності.

Завдання роботи – ознайомитись з чинною законодавчою та нормативною базою, навчитись розв'язувати типові задачі з аналізу економічного стану підприємств, засвоїти на практиці теоретичні положення курсу «Економіка будівництва».

Завдання може виконуватись (що більш бажано) у програмному середовищі MS Excel.

Отримані практичні навички з економічного аналізу будуть студентам у пригоді не тільки під час виконання економічної частини дипломних робіт кваліфікаційних рівнів бакалавра чи магістра, а також у самостійній професійній діяльності за обраним фахом.

1. Завдання до контрольної роботи

За вихідними даними свого варіанта (див. дод. 1):

А. Визначити за попередній та звітний роки значення таких економічних показників і проаналізувати їх зміни:

1. Критичний обсяг робіт (з округленням результатів до цілого).
2. Виручка від реалізації будівельної продукції.
3. Показники використання основних виробничих фондів.
4. Показники використання оборотних фондів.
5. Продуктивність праці.
6. Середньорічна та середньомісячна заробітна плата.
7. Собівартість реалізованої продукції.
8. Прибуток від реалізації продукції.
9. Рентабельність реалізованої продукції.
10. Рентабельність виробничих фондів.

Б. Визначити за звітний рік:

1. Яка частка додаткової виручки від реалізації робіт була отримана за рахунок зростання продуктивності праці і яка – за рахунок збільшення кількості працівників?

2. Як вплинуло співвідношення темпів зростання продуктивності праці і середньорічної заробітної плати на собівартість робіт?

3. Скільки має визволитись оборотних коштів завдяки прискоренню їх оборотності?

4. Яка частка додаткової виручки від реалізації робіт (у відсотках) була спричинена збільшенням обсягів робіт, а яка – зростанням цін?

Факторний аналіз зростання прибутку від реалізації продукції. Визначення часток чинників, що вплинули на збільшення прибутку (у відсотках):

а) зростання обсягів робіт;

б) зростання цін реалізації;

в) зменшення (збільшення) собівартості виконання робіт.

2. Приклади виконання завдання

(за вихідними даними 1-ого варіанта)

Завдання А

1. Критичний обсяг робіт:

За попередній рік – $5200 / (3000 - 2200) = 6,5 \sim 7$ об'єктів

За звітний рік – $5100 / (3200 - 2140) = 4,8 \sim 5$ об'єктів

Зменшення критичного обсягу робіт на 2 об'єкти, або на 28,6%; зміни на краще.

2. Виручка від реалізації будівельної продукції:

За попередній рік – $3000 * 20 = 60000$ тис. грн.

За звітний рік – $3200 * 22 = 70400$ тис. грн.

Виручка від реалізації зросла на 10400 тис. грн, або на 17,3%.

3. Показники використання основних виробничих фондів:

а) Фондовіддача:

За попередній рік – $60000 / 25000 = 2,4$ грн/грн.

За звітний рік – $70400 / 27500 = 2,56$ грн/грн.

Фондовіддача зросла на 0,16 грн/грн, або на 6,67%; використання основних фондів поліпшилось.

б) Фондомісткість:

За попередній рік – $25000 / 60000 = 0,42$ грн/грн.

За звітний рік – $27500 / 70400 = 0,39$ грн/грн.

Фондомісткість зменшилась на 0,03 грн./грн; використання основних фондів поліпшилось.

4. Показники використання оборотних фондів:

а) Оборотність оборотних фондів:

За попередній рік – $60000 / 20000 = 3$ обороти.

За звітний рік – $70400 / 18000 = 3,9$ обороти.

Оборотність оборотних фондів зросла на 0,36 обороти, або на 12%; зміни на краще.

б) Тривалість одного обороту

За попередній рік – $360 / 3 = 120$ днів.

За звітний рік – $360 / 3,9 = 92$ днів.

Середня тривалість одного обороту скоротилась на 28 днів, що свідчить про поліпшення використання оборотних коштів.

5. Продуктивність праці:

За попередній рік – $60000 / 100 = 600$ тис. грн/л.-рік.

За звітний рік – $70400 / 110 = 640$ тис. грн/л.-рік.

Продуктивність праці зросла на 40 тис. грн/ л-рік, або на 6,67% .

6. Середньорічна заробітна плата:

За попередній рік – $15120 / 100 = 151,2$ тис грн, або 12600 грн за місяць.

За звітний рік – $16963 / 110 = 154,2$ тис. грн, або 12850 грн за місяць

Середньомісячна заробітна плата зросла на 250 грн, або на 2%.

7. Показники собівартості реалізованої продукції:

а) Собівартість реалізованої продукції:

За попередній рік – $2200 * 20 + 5200 = 49200$ тис. грн.

За звітний рік: $2140 * 22 + 5100 = 52180$ тис грн.

б) витрати на 1 грн реалізованої продукції:

За попередній рік – $49200 / 60000 = 82$ коп. на 1 грн.

За звітний рік – $52180 / 70400 = 74,1$ коп. на 1 грн.

Витрати на 1 грн реалізованої продукції зменшились на $82 - 74,1 = 7,9$ коп., або на 9,6%, що свідчить про поліпшення економічної діяльності будівельного підприємства.

в) Собівартість будівництва одного об'єкта:

За попередній рік – $2200 + 5200 / 20 = 2460$ тис. грн.

За звітний рік – $2140 + 5100 / 22 = 2371,8$ тис. грн.

8. Прибуток від реалізації продукції:

За попередній рік – $60000 - 49200 = 10800$ тис. грн.

За звітний рік – $70400 - 52180 = 18220$ тис. грн.

Прибуток від реалізації продукції збільшився на 7420 тис. грн, або на 68,73%. Таке суттєве підвищення було спричинено зростанням обсягів реалізації та цін реалізації з одночасним зменшенням змінних витрат на один об'єкт.

9. Рентабельність реалізованої продукції:

За попередній рік – $10800 / 60000 = 0,18$, або 18 коп. на 1 грн.

За звітний рік – $18220 / 70400 = 0,26$, або 26 коп. на 1 грн.

Рентабельність реалізованої продукції зросла на 8 коп., або на 44%, що свідчить про значне зростання економічної ефективності роботи будівельного підприємства.

10. Рентабельність виробничих фондів (капіталу):

За попередній рік $10800 / (25000 + 20000) = 0,24$, або 24 коп. на 1 грн.

За звітний рік $18220 / (27500 + 18000) = 0,40$, або 40 коп. на 1 грн.

У звітному році на 1 грн інвестованого у виробничі фонди капіталу було отримано на $40 - 24 = 16$ коп. більш ніж у попередньому році, тобто рентабельність зросла на 66,7%.

Завдання Б

1. Яка частка додаткової виручки від реалізації робіт була отримана завдяки зростанню продуктивності праці (інтенсивний фактор) і яка – завдяки збільшенню кількості працівників (екстенсивний фактор)?

Внесок інтенсивного фактору:

$$110 * (640 - 600) = 4400 \text{ тис. грн.}$$

Внесок екстенсивного фактору:

$$(110 - 100) * 600 = 6000 \text{ тис. грн.}$$

Перевірка. Загальне зростання виручки від реалізації робіт становить:

$$4400 + 6000 = 70400 - 60000 = 10400 \text{ тис. грн.}$$

Збільшення виручки від реалізації на 42,3 % спричинено зростанням продуктивності праці і на 57,7 % – збільшенням чисельності працівників, тобто внесок інтенсивного фактору є домінуючим.

2. *Як вплинуло співвідношення темпів зростання продуктивності праці і середньорічної заробітної плати на собівартість робіт?*

Це призвело до зменшення собівартості робіт у такому розмірі:

$$[1 - (100 + 2,0) / (100 + 6,67)] * 16963 / 52180 * 100 = 1,43\%,$$

де 2,0 та 6,67 – відповідно, темпи зростання заробітної плати та продуктивності праці у %%; 16963 тис. грн – фонд оплати праці; 52180 тис. грн – собівартість робіт у звітному році.

3. *Скільки має визволитись оборотних коштів завдяки прискоренню їх оборотності?*

Для виконання обсягів робіт звітного року за умов оборотності оборотних коштів попереднього року потреба в оборотних коштах становила би:

$$70400 / 3 = 23466,7 \text{ тис. грн.}$$

Оскільки фактичний розмір оборотних коштів у звітному періоді дорівнює 18000 тис. грн, то робимо висновок, що завдяки поліпшенню використання коштів їх було вивільнено на суму:

$$3466,7 - 18000 = 5466,7 \text{ тис. грн.}$$

4. *Яка частка додаткової виручки від реалізації робіт (у відсотках) була спричинена збільшенням обсягів робіт, а яка – зростанням цін?*

а) Внесок «цінового» чинника:

$$(3200 - 3000) * 22 = 4400 \text{ тис. грн.}$$

б) Внесок чинника змін обсягу реалізації (припущення, що ціна не змінювалась):

$$3000 * (22 - 20) = 6000 \text{ тис. грн.}$$

Внесок «цінового» чинника становить 42,3%, «обсягового» чинника – 57,7% від загального збільшення виручки від реалізації робіт у розмірі 10400 тис. грн.

Факторний аналіз збільшення прибутку від реалізації

Загальне збільшення прибутку від реалізації – 7420 тис. грн.

а) Збільшення прибутку завдяки зростанню обсягів робіт: з'ясується, скільки додатково було отримано прибутку тільки завдяки збільшенню обсягів робіт. Для можливості порівняння обсяги робіт виражені через собівартість (з метою уникнення впливу цінового чинника).

Припускається, що пропорційно до зміни обсягів виробництва змінюється прибуток.

$$(22 * 2460 / 49200 - 1) * 10800 = 1080 \text{ тис. грн.}$$

б) Збільшення прибутку завдяки зростанню цін реалізації:

$$(3200 - 3000) * 22 = 4400 \text{ тис. грн.}$$

в) Збільшення прибутку завдяки зменшенню собівартості будівництва одного об'єкта:

$$(2460 - 2371,8) * 22 = 1940 \text{ тис. грн.}$$

Перевірка:

$$1080 + 4400 + 1940 = 7420 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, найбільша частка зростання прибутку ($4400 / 7420 * 100 = 59,3\%$) припадає на ціновий чинник; частка чинника змін обсягу робіт дорівнює $14,6\%$; частка чинника змін собівартості – $26,1\%$.

Перевірка:

$$59,3 + 14,6 + 26,1 = 100,0\%.$$

Загальний висновок: впродовж звітнього року економічний стан будівельного підприємства змінився на краще

3. Захист контрольної роботи

Захист роботи відбувається у форматі проведення виробничої наради. Студенти по черзі доповідають про економічний стан «свого» будівельного підприємства та обґрунтовують пропозиції щодо його поліпшення. Після обговорення формулюють узагальнювальні висновки щодо підвищення ефективності роботи будівельних підприємств.

Визначають рейтинг будівельних підприємств за узагальнювальним показником економічного стану за звітний період. Цей показник розраховують за методикою «мінімум суми місць», а саме: як арифметичний підсумок номерів місць, що посіло підприємство за значенням кожного з показників, які аналізувались.

У табл. 1 наведено приклад визначення рейтингу за п'ятьма підприємствами.

Приклад визначення рейтингу підприємств

Аналітичні показники	Підприємства і місце, що вони посіли (у дужках)				
	«А»	«Б»	«В»	«Г»	«Д»
1. Рентабельність продукції, %%	26 (2)	25 (3)	7 (5)	14 (4)	30 (1)
2. Фондовіддача, грн / грн	2,3 (1)	3,4 (1)	3,1(3)	2,6 (4)	3,3 (2)
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, обороти	3,9 (3)	4,0 (2)	3,4 (4)	3,4 (4)	4,4 (1)
4. Частка зростання продуктивності праці у збільшенні обсягів реалізації, %%	80,8 (3)	64,3 (5)	94,8 (1)	72,5 (4)	91,2 (2)
5. Різниця між темпами зростання продуктивності праці і середньої заробітної плати, пункти	5,0 (5)	13,1 (2)	8,3 (4)	13,0 (3)	16,2 (1)
6. Частка зміни собівартості робіт у зростанні прибутку, %%	26,1(2)	- 10,0 (3)	- 53,0 (5)	- 41,8 (4)	39,4 (1)
Сума місць	16	16	22	23	8
Місце підприємства	2 - 3	2 - 3	4	5	1

Висновок. За узагальнювальним критеріальним показником економічного стану перше місце посіло підприємство «Д».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності : підручник. – Львів : Львівська політехніка, 2019. – 320 с.
2. Тринька Л.А., Липчанська О.В. Економічний аналіз : підручник. – Київ: Алерта, 2013. – 568 с.
3. Мулик Т.О. Аналіз господарської діяльності : підручник. – Київ : ЦУЛ. 2017. – 288 с.
4. Сименко І. О. Аналіз господарської діяльності : підручник – Київ : ЦУЛ. 2017. – 384 с.
5. Микитюк М.В. та інші. Основи економічного аналізу: навчально-методичний посібник. – Житомир : Рута. 2018. – 440 с.
6. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учебн. пособие. 7-ое издание. – Минск : Новое знание. 2002. – 704 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Варіанти вихідних даних

Таблиця Д.1

Економічні показники діяльності будівельних підприємств

№ пор.	Показник	Варіант № 1		Варіант № 2		Варіант № 3		Варіант № 4		Варіант № 5	
		Роки		Роки		Роки		Роки		Роки	
		Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний
1	Кількість побудованих та зданих об'єктів	20	22	10	12	40	44	15	16	40	46
2	Договірна ціна без ПДВ, тис. грн	3000	3200	2400	2800	3000	3200	2000	2400	2200	2050
3	Змінні витрати, тис. грн за об'єкт	2200	2140	1450	1550	2300	2400	1450	1600	1850	1600
4	Постійні витрати будівельної організації тис. грн	5200	5100	6000	6500	24200	25400	7500	7500	8840	8840
5	Фонд оплати праці, тис. грн	15120	16963	6451	8064	31680	34526	9547	10886	26640	28274
6	Середньо-річна вартість основних виробничих фондів, тис. грн	25000	27500	8800	10000	45800	45850	12900	14480	44400	44600
7	Середньо-річна вартість оборотних фондів, тис. грн	20000	18000	8000	8400	42000	41700	11000	11200	29000	33400
8	Середньо-річна чисельність робітників, чол.	100	110	47	53	183	185	65	70	167	170

Продовження дод. 1
Продовження табл. Д.1

№ пор.	Показник	Варіант № 6		Варіант № 7		Варіант № 8		Варіант № 9		Варіант № 10	
		Роки		Роки		Роки		Роки		Роки	
		Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний
1	Кількість побудованих та зданих об'єктів	26	25	10	13	58	65	18	21	15	19
2	Договірна ціна без ПДВ, тис. грн	1800	2200	1550	1760	750	840	1400	1650	1700	1790
3	Змінні витрати, тис. грн. за об'єкт	1300	1900	1020	1040	550	580	900	950	1360	1400
4	Постійні витрати будівельної організації тис. грн	3900	3600	4800	5500	4200	4400	4500	5000	2000	2550
5	Фонд оплати праці, тис. грн	12096	14042	3974	5530	8758	10656	6365	10752	6365	7258
6	Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн	8000	8200	8000	9400	15000	16500	10500	12000	7000	7475
7	Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн	7600	8000	5600	6000	17400	18500	13000	14000	7500	7600
8	Середньорічна чисельність робітників, чол.	67	71	20	27	63	67	43	48	43	40

Продовження дод. 1
Продовження табл. Д.1

№ пор.	Показник	Варіант № 11		Варіант № 12		Варіант № 13		Варіант № 14		Варіант № 15	
		Роки		Роки		Роки		Роки		Роки	
		Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний
1	Кількість побудованих та зданих об'єктів	18	21	5	7	8	10	16	19	29	32
2	Договірна ціна без ПДВ, тис. грн	1800	2220	2000	2300	2500	2600	2400	2800	2050	2150
3	Змінні витрати, тис. грн за об'єкт	1580	1900	800	1200	1350	1400	1790	2010	1640	1680
4	Постійні витрати будівельної організації тис. грн	3000	3080	4800	4800	3250	3250	6800	7500	7600	8000
5	Фонд оплати праці, тис. грн	9216	12983	2592	3744	4104	5141	9302	12398	19296	23026
6	Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн	13000	18000	3300	4200	9500	10500	19000	21800	16000	16100
7	Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн	14000	15450	2400	3600	8000	8200	13000	16000	16100	15250
8	Середньорічна чисельність робітників, чол.	67	77	17	22	32	35	63	68	133	137

Продовження дод. 1
Продовження табл. Д.1

№ пор.	Показник	Варіант № 16		Варіант № 17		Варіант № 18		Варіант № 19		Варіант № 20	
		Роки		Роки		Роки		Роки		Роки	
		Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний
1	Кількість побудованих та зданих об'єктів	27	30	36	42	51	58	16	20	15	18
2	Договірна ціна без ПДВ, тис. грн	1500	1650	1500	1480	750	860	2600	2400	2750	3200
3	Змінні витрати, тис. грн за об'єкт	900	950	1240	1200	450	480	2000	1800	1700	1900
4	Постійні витрати будівельної організації тис. грн	4500	4800	2720	2740	4200	4400	7200	7700	4000	3800
5	Фонд оплати праці, тис. грн	10080	12038	9850	11174	9216	11750	11700	13403	9439	12652
6	Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн	12650	12900	15800	15850	12100	12350	14200	14300	12300	12800
7	Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн	12000	11900	14000	13970	11740	11990	13500	13670	11400	11545
8	Середньорічна чисельність робітників, чол.	67	73	63	67	53	57	83	85	63	77

Закінчення дод. 1
Закінчення табл. Д.1

№ пор.	Показник	Варіант № 21		Варіант № 22		Варіант № 23		Варіант № 24		Варіант № 25	
		Роки		Роки		Роки		Роки		Роки	
		Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний	Попередній	Звітний
1	Кількість побудованих та зданих об'єктів	20	22	10	12	40	44	15	16	40	46
2	Договірна ціна без ПДВ, тис. грн	2700	2880	2160	2520	2700	2880	1800	2160	1980	1845
3	Змінні витрати, тис. грн за об'єкт	1980	1926	1305	1395	2070	2160	1305	1440	1665	1440
4	Постійні витрати будівельної організації тис. грн	4680	4590	5400	5850	21780	22860	6750	6750	7956	7956
5	Фонд оплати праці, тис. грн	13608	15266	5806	7258	28512	31104	8617	9798	23400	25447
6	Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн	22500	24750	7920	9000	41220	41265	11610	13032	39960	40140
7	Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн	18000	16200	7200	7560	37800	37530	9900	10080	26100	30060
8	Середньорічна чисельність робітників, чол.	90	93	42	52	135	167	59	63	150	153

Навчально-методичне видання

ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА

Методичні вказівки
до виконання контрольної роботи з дисципліни
«Аналіз економічного стану будівельного підприємства»
для студентів спеціальності
192 «Будівництво та цивільна інженерія»

Укладачі: **ІЗМАЙЛОВА** Катерина Василівна
БЄЛЄНКОВА Ольга Юріївна

Випусковий редактор *В. С. Сасько*
Комп'ютерне верстання *Р.В. Шушпанової*

Підписано до друку 01.09. 2020. Формат 60 × 84 ^{1/16}
Ум. друк. арк. 0,93. Обл.-вид. арк 1,0.
Електронний документ. Вид . № 24/III-20.

Видавець і виготовлювач
Київський національний університет будівництва і архітектури

Повітрофлотський проспект, 31, Київ, Україна, 03680

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002 р.